

Oslo

VELFERDSETATEN

ÅPNE RUSMILJØ I OSLO SENTRUM

Sommeren 2024

En systematisk telling av antall personer i de åpne rusmiljøene i Storgata, på Vaterland, i nedre del av Akerselva og i Urtegata

Foto, forside: Liz Palm

Utarbeidet av: Uteseksjonen i Oslo kommune ved Martin Gulbrandsen, Noordjan Svedin Fronth og Børge Erdal

Ansvarlige og kontaktpersoner: Seksjonssjef Børge Erdal og teamleder Noordjan Svedin Fronth

Publisert: September 2024

Innhold

Telling åpne rusmiljø sommeren 2024	4
1 Kort oppsummering av hovedfunn	4
1.1 Ny nedgang i omfang av åpne rusmiljø i Oslo sentrum.....	4
1.2 Stor nedgang på Vaterland på dagtid	4
1.3 Færre unge og unge voksne under 25 år i åpne rusmiljø	4
1.4 Storgata i Oslo sentrum fremstår fortsatt som det største åpne rusmiljøet i sentrum	4
1.5 Ansamlinger, forsøpling og mye usikret brukerutstyr utenfor åpne rusmiljø	4
2 Om sommertellingene.....	5
3 Metode.....	5
3.1 Kartleggingsområder og målgruppe	5
3.2 Innsamling og analyse av tallene	6
4 Hva viser sommertellingen i 2024?	6
4.1 Ny nedgang i omfanget av åpne rusmiljø i Oslo sentrum	6
4.2 Det er på Vaterland vi teller færre i åpne rusmiljø	8
4.3 Det telles få mindreårige og færre unge voksne.....	9
4.4 Storgata er fortsatt det største åpne rusmiljøet	10
4.5 Randsoner, forsøpling og usikret brukerutstyr	10
5 De ulike områdene på dag og kveld.....	11
5.1.1 Storgata.....	11
5.1.2 Vaterland	11
5.1.3 Urtegata.....	12
5.1.4 Akerselva	12
6 Avsluttende kommentar	13

Vedlegg 1: Beskrivelse av de åpne rusmiljøene

Vedlegg 2: Kart over telleområdene

Vedlegg 3: Instruks for sommertelling

Telling åpne rusmiljø sommeren 2024

Velferdsetatens sommertelling utføres av Uteseksjonens oppsøkende medarbeidere og tar for seg de åpne rusmiljøene i Storgata, på Vaterland, i Urtegata og langs nedre del av Akerselva.

1 Kort oppsummering av hovedfunn

1.1 Ny nedgang i omfang av åpne rusmiljø i Oslo sentrum

For andre år på rad viser sommertellingene en nedgang i antall personer totalt. I 2022 var samlet snitt-tall for antall personer i åpne rusmiljø i Oslo sentrum 136,9, i 2023 falt snittet til 130,7 personer og i 2024 har antallet i snitt falt ytterligere til 118. Det er likevel variasjoner i de ulike områdene som telles.

1.2 Stor nedgang på Vaterland på dagtid

Mye av nedgangen totalt skyldes lavere tall på Vaterland, og da særlig på dagtid. I juli måned var antallet her under halvparten av antallet i 2023. Tallene på kveldstid er høyere og på nivå med 2023. Det er naturlig å knytte nedgangen til politiets økte tilstedeværelse i området.

1.3 Færre unge og unge voksne under 25 år i åpne rusmiljø

Tellingen viser færre personer under 25 år i rusmiljøene, i snitt ble det talt 8,3 personer ved årets telling mot 11,9 i 2023 og 14,4 i 2022.

1.4 Storgata i Oslo sentrum fremstår fortsatt som det største åpne rusmiljøet i sentrum

Det største åpne rusmiljøet i Storgata er på nivå med tidligere år og i august 2024 var snitt-tallet her høyere enn på lenge.

1.5 Ansamlinger, forsøpling og mye usikret brukerutstyr utenfor åpne rusmiljø

Flere områder i randsonene til de åpne rusmiljøene er sterkt preget av forsøpling og usikret brukerutstyr knyttet til rusmiljøene i sentrum.

2 Om sommertellingene

Velferdsetaten (Uteseksjonen) har utført årlige systematiske tellinger i de åpne rusmiljøene i Oslo sentrum siden 2004. Sommertellingene bidrar til en bedre oversikt over omfanget av miljøene.

I juni, juli og august telles Storgata, Vaterland, Akerselva og Urtegata på mandag, onsdag og fredag. Tellingene gjennomføres på faste tidspunkter. På dagtid telles det mellom klokken 14 og 15, og på kveldstid mellom klokken 20 og 21.

Tallene representerer gjennomsnittlig antall personer som oppholder seg i miljøene på faste tidspunkt. Resultatene fra sommertellingene fanger opp endringer og utvikling over tid og er et viktig kunnskapsgrunnlag for Oslo kommune og andre aktører.

Oslo kommune har som et mål å motvirke åpne rusmiljø i Oslo sentrum. Dette er en del av en overordnet strategi som trådte i kraft i 2011. Strategien er forankret i kommunens Strategiske plan for rusfeltet. Oslo kommune, Oslo politi, frivillige og ideelle aktører samt brukerorganisasjoner er en del av et forpliktende samarbeid rundt strategien.

3 Metode

3.1 Kartleggingsområder og målgruppe

Sommertellingen foregår i de åpne rusmiljøene i sentrum. Miljøene kjennetegnes av åpenlys bruk, kjøp og salg av illegale rusmidler. I 2024 ansees Storgata, Vaterland, Akerselva og Urtegata som åpne rusmiljøer¹. Områdene har sine særtrekk, samtidig som enkelte personer oppsøker flere av områdene og miljøene.

Feltarbeidere fra Uteseksjonen utfører tellingene. De får utdelt instruks for sommertellingen² og kart over områdene³, som viser hvor man skal telle, slik at utgangspunktet for tellingene blir så likt som mulig.

Innenfor de ulike områdene telles alle som antas å ha tilknytning til de åpne rusmiljøene. Det gjøres helhetsvurderinger fra feltarbeidere som har god kjennskap til de ulike miljøene. De som telles deles opp i grupper basert på alderen deres, hvor det skilles mellom personer under 18 år, personer mellom 18 og 25 år og personer over 25 år. Dersom alderen er ukjent, registreres antatt alder. Om det er kvinner eller menn registreres med utgangspunkt i antatt kjønn.

---

¹ Vedlegg 1: Beskrivelse av de åpne rusmiljøene

² Vedlegg 3: Instruks for sommertellingen 2023.

³ Vedlegg 2: Kart over telleområdene.

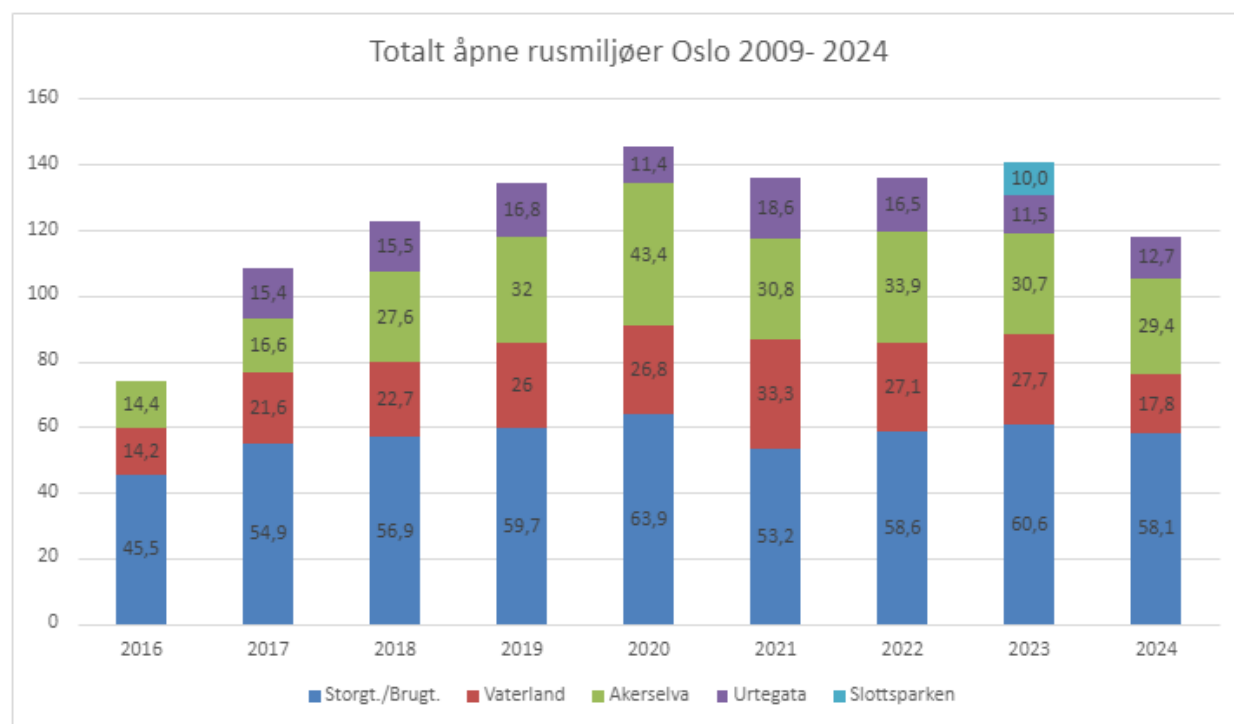
3.2 Innsamling og analyse av tallene

Personer med tilknytning til områdene blir talt innenfor gitt klokkeslett, og resultatet legges inn i appen TRIO (Trygg i Oslo). Etter at tallene er samlet inn, deles antallet personer som er observert i de ulike miljøene på antall tellinger. Dette gir snitt-tall som presenteres i denne rapporten. I etterkant av tellinger og utregning av gjennomsnitt, analyseres dataene opp mot tidligere års resultater.

Systematikken i gjennomføringen gjør at tellingene kan ansees som et viktig bidrag i kartleggingen av omfanget av de åpne rusmiljøene i Oslo sentrum. Kartleggingen vil likevel ha noen begrensninger, da tellingene gir øyeblikksbilder av rusmiljøet og derfor ikke sier noe om hvordan det er til enhver tid.

4 Hva viser sommertellingen i 2024?

4.1 Ny nedgang i omfanget av åpne rusmiljø i Oslo sentrum

Tabell 1: Viser totale åpne rusmiljø fra 2016 til 2024. Frem til 2016 ble andre områder talt, Urtegata telles for første gang i 2017. Tallene som vises i tabellen over er derfor direkte sammenlignbare.

Etter 2022 har snitt-tallene for personer i fire områder definert som åpne russcener falt fra ca. 130 personer til i underkant av 120. I 2023 ble et rusmiljø i Slottsparken også med i tellingene, men gjennom sommeren ble miljøet der så lite at det ikke lenger ble definert som et åpent rusmiljø. Holder vi tellingene i Slottsparken utenfor er det andre sommeren på rad at vi teller færre personer i de fire aktuelle områdene i sentrum.

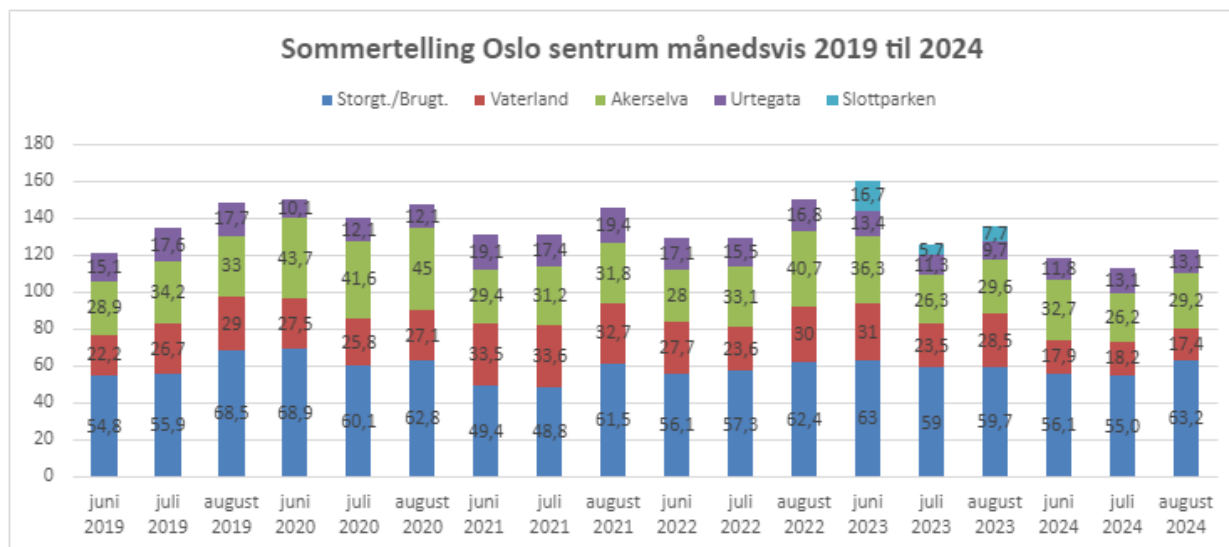
Politiet har økt sin tilstedeværelse i flere av områdene, blant annet gjennom nærpolitisationsningene i Oslo sentrum. Været har også påvirket de åpne rusmiljøene i store perioder gjennom sommeren. Som det går frem av oversikten nedenfor var sommeren 2024 særlig regnfull. Etter vår erfaring påvirker disse to faktorene ansamlinger og antall personer i miljøene i stor grad.

Måned	Temperatur gj.snitt	Normal	Avvik	Nedbør totalt mm	Normal mm
Juni 2024	15,2°	15,3°	-0,1°	110,6	80,0
Juli 2024	16,9°	17,7°	-0,8°	140,6	87,0
August 2024	16,2°	16,5°	-0,3°	138,1	103,0

Fra yr.no - oversikt over temperatur og regn sommeren 2024

De oppsøkende medarbeiderne som har gjennomført tellingene trekker frem områder rundt rusmiljøene som godt besøkt av personer med tilknytning til rusmiljøene. Eksempler på slike områder er Christian Kroghs gate, Nedre Vaskegang, Bernt Ankers Gate, Osterhausgata, utenfor PRIO i Hausmannsgate og området rundt DOGA og Jakobs kirke. Flere av disse områdene inkluderes ikke i tellingene.

Utviklingen fra måned til måned viser at det i juni, juli og august var nedgang i antall personer sammenlignet med 2023. Gjennom sommeren 2024 var det juli som utmerket seg med de laveste tallene. Som tidligere år har august utmerket seg som den måneden gjennom sommeren vi har hatt de høyeste snitt-tallene.

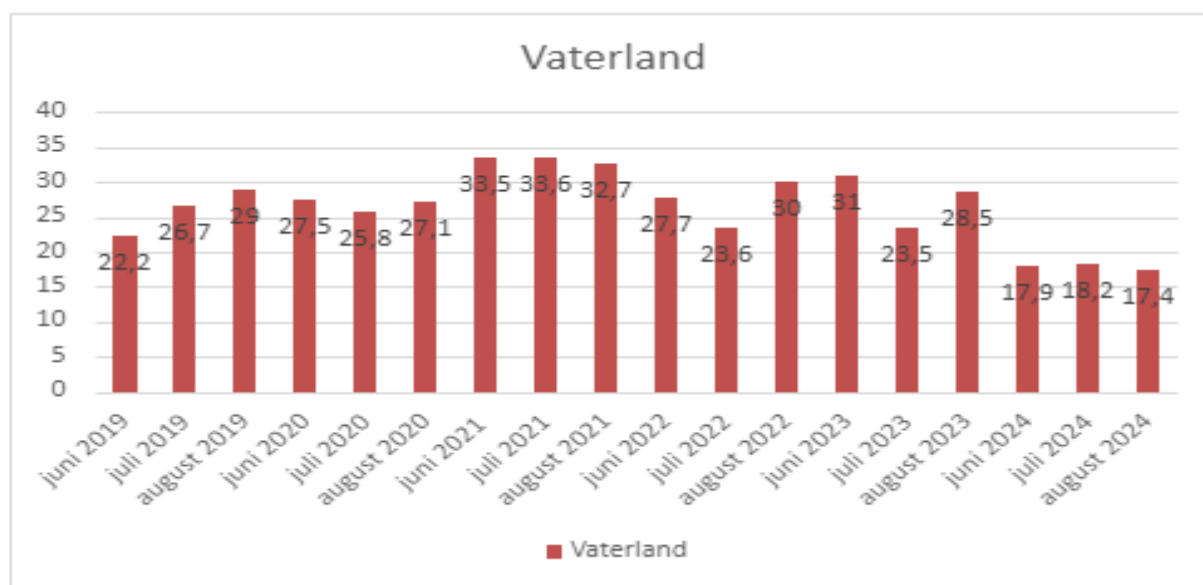

Tabell 2: Viser sommertellingene månedsvis fra 2019 til 2023.

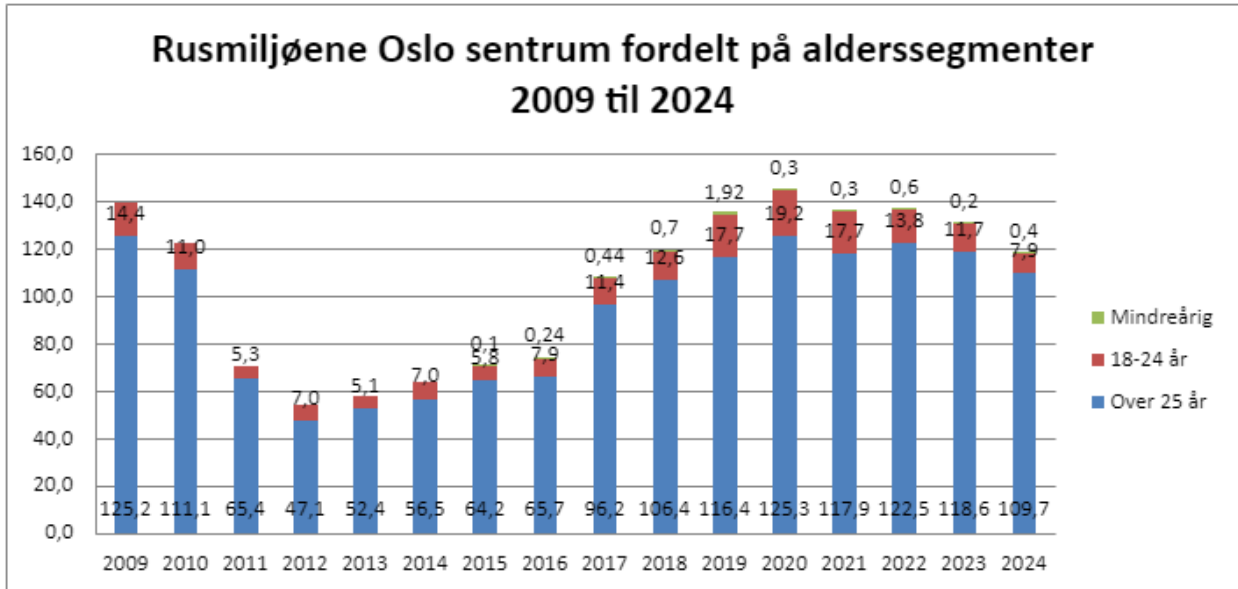
4.2 Det er på Vaterland vi teller færre i åpne rusmiljø

Det som skiller seg mest fra tidligere år er en klar nedgang i antall personer i det såkalte Vaterlandsmiljøet. Snitt-tallene fra dag og kveldstillinger viser en tydelig nedgang gjennom hele sommeren. Som vi skal se senere er det stor forskjell mellom dag- og kveldstillingene, og det er særlig på dagtid at vi ser lave snitt-tall i dette området. Vi knytter dette i stor grad til politiets økte tilstedeværelse i området.

Vi ser også at byens øvrige innbyggers bruk av områdene til lek og andre aktiviteter påvirker områdene positivt.

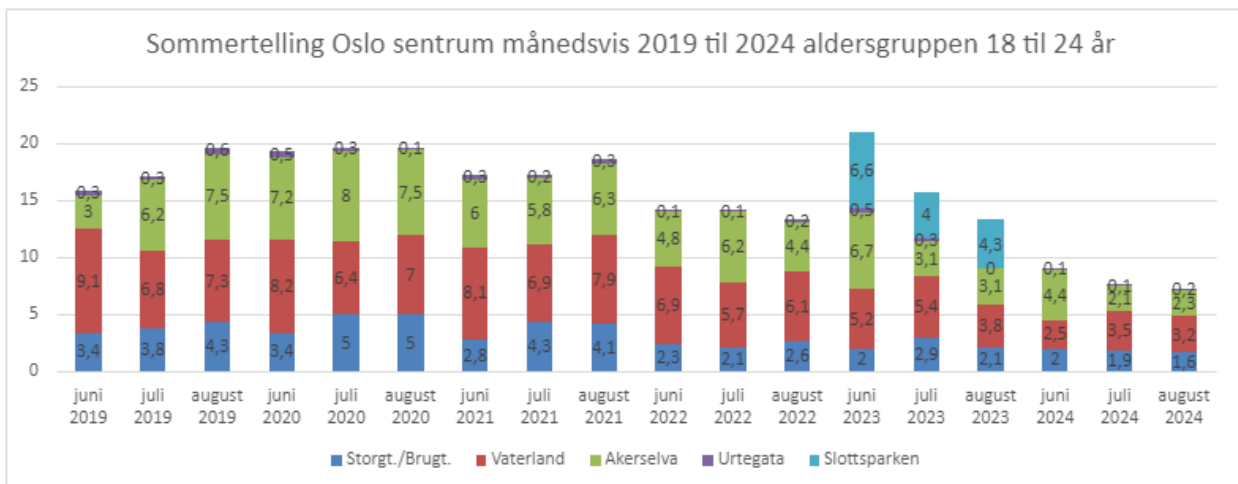

4.3 Det telles få mindreårige og færre unge voksne

Tabell 4: Viser rusmiljøene fordelt på alder fra 2009 til 2023.

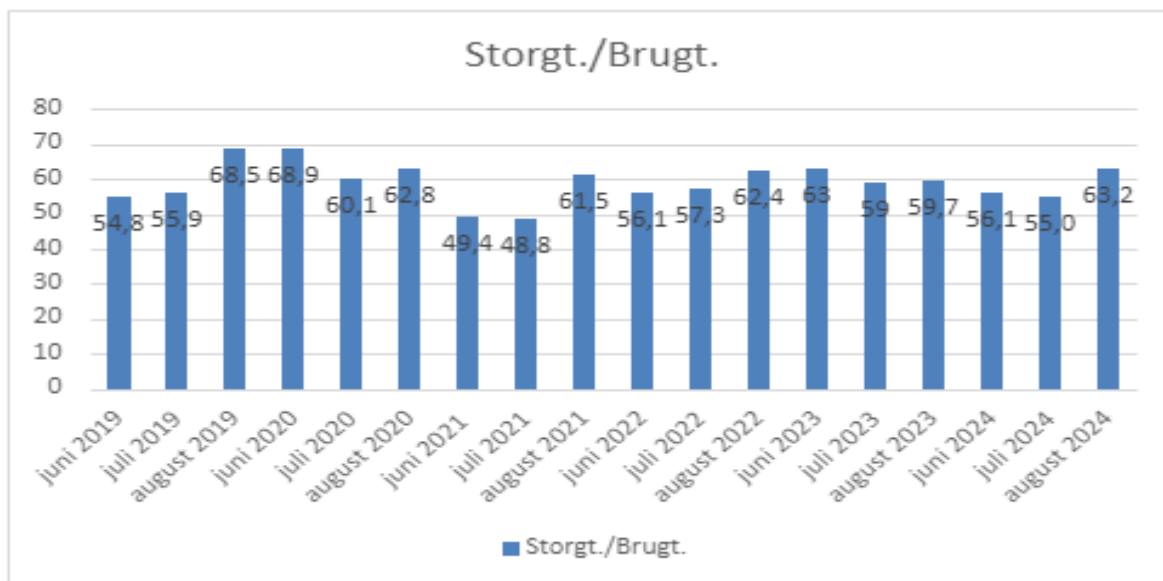
Vi teller færre personer i alle aldersgruppene, og nedgangen er størst knyttet til den eldste aldersgruppen over 25 år. Likevel er det en gledelig utvikling å se at antallet mindreårige holder seg stabilt lavt og vi ser en tydelig nedgang i antall unge voksne mellom 18 og 25 år. For denne gruppen har vi ikke registrert så lave snitt-tall siden 2016. Om vi ser på områdene vi teller hver for seg, ser vi også her nedgang i antall unge voksne i alle miljøene. Sammenlignet med 2023 er det særlig i Vaterlandsmiljøet nedgangen utgjør den største forskjellen som tabellen under her viser. Tendensen holder seg også i august måned når snitt-tallene i alle områder er høyere enn i juni og juli.

4.4 Storgata er fortsatt det største åpne rusmiljøet

Tellingen viser at det er stor aktivitet knyttet til de aktuelle områdene i sentrum. Selv om vi generelt ser nedgang i antall personer tilknyttet miljøene er det variasjoner. Storgata er fremdeles det området med flest personer både på dag og kveldstid, og i dette miljøet viser tellingen stabile og høye tall over tid og det er ikke tegn til nedgang.

Det er også i dette området vi finner en rekke lavterskeltjenester i umiddelbar nærhet.

4.5 Randsoner, forsøpling og usikret brukerutstyr

De åpne rusmiljøene i Oslo sentrum dekker i hovedsak et konsentrert område i sentrum øst. Det er kort gangavstand mellom miljøene. Det har alltid vært en del av problematikken med åpne rusmiljø at nærområdene får mye uønska aktivitet knytta til injisering og mye brukt og usikret brukerutstyr, forsøpling og annen sjenanse for naboer og næringsliv.

Utenfor telleområdene har det vært mest aktivitet rundt Kulturkirken Jakob, Ankerparken og under Ankerbrua. Andre områder som vi møter personer fra de åpne rusmiljøene og som bærer preg av forsøpling er Christian Krogh parkeringsplass, Nedre og Øvre vaskegang, området rundt Røde Kors/PRIO i Hausmannsgate, Lærernes hus (Osterhausgate), Mariboegate og Akerselva allmenningen.

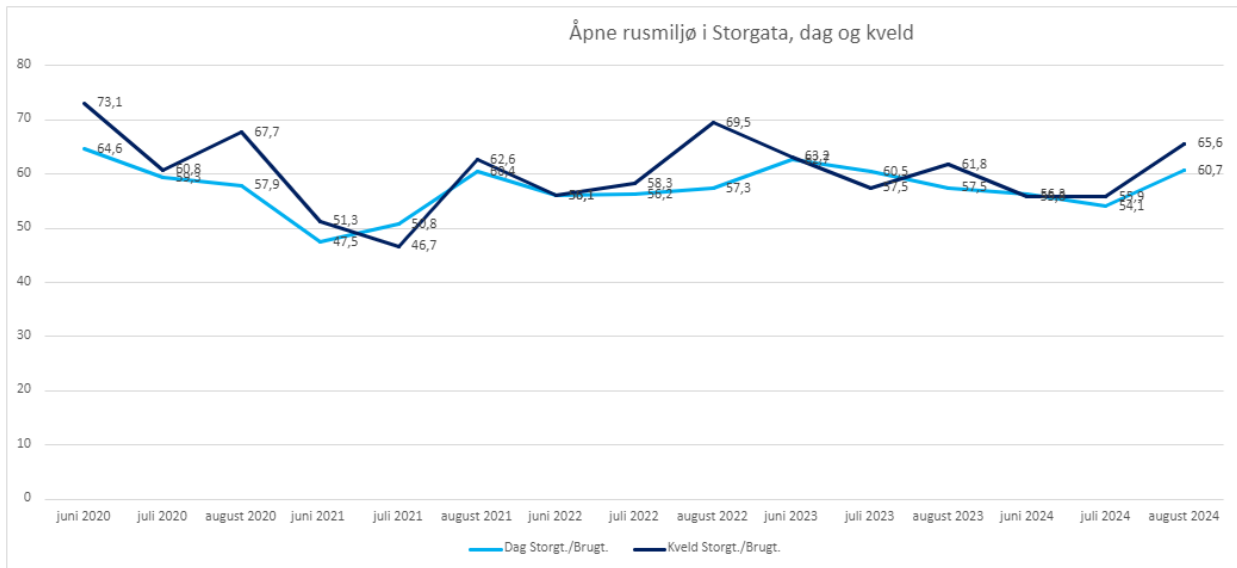
Langs Akerselva er det generelt mye forsøpling og rester av brukerutstyr.

Sidegatene til Storgata bærer også sterkt preg av forsøpling fra det åpne rusmiljøet, slik som Lybekkergata, Bernt Ankers gate, Ebbells gate og Osterhausgate.

5 De ulike områdene på dag og kveld

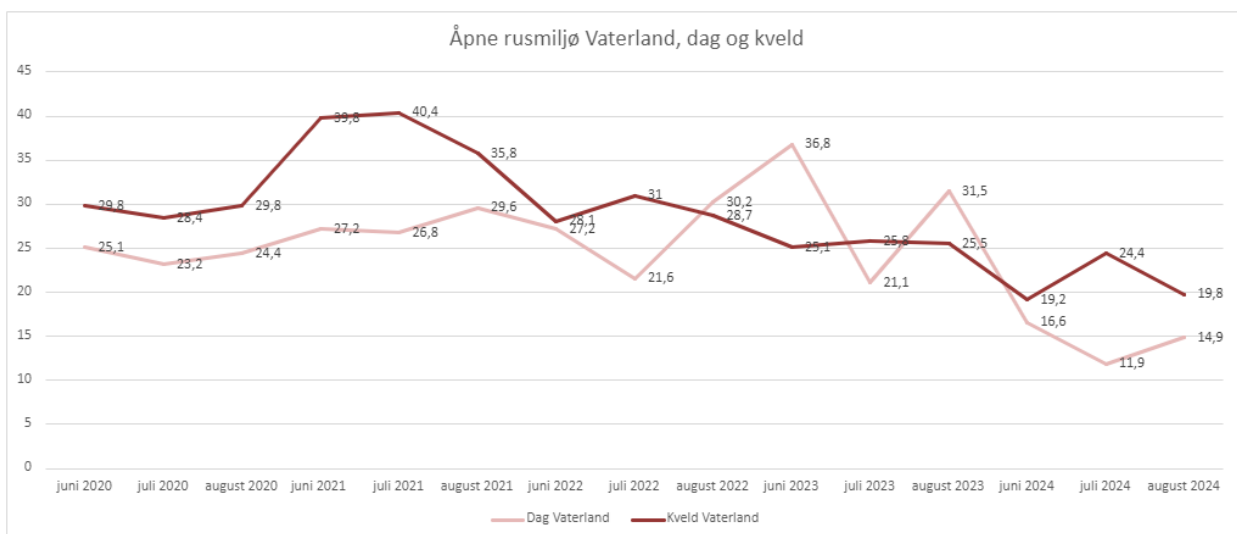
5.1.1 Storgata

Det åpne rusmiljøet i Storgata fremstår fortsatt som det største åpne rusmiljøet i sentrum, og tallene herfra er stabilt høye. Årets telling viser at det er flest personer her på kveldstid i august, mens det er jevne høye tall både på dagtid og kveldstid i juni og juli.

5.1.2 Vaterland

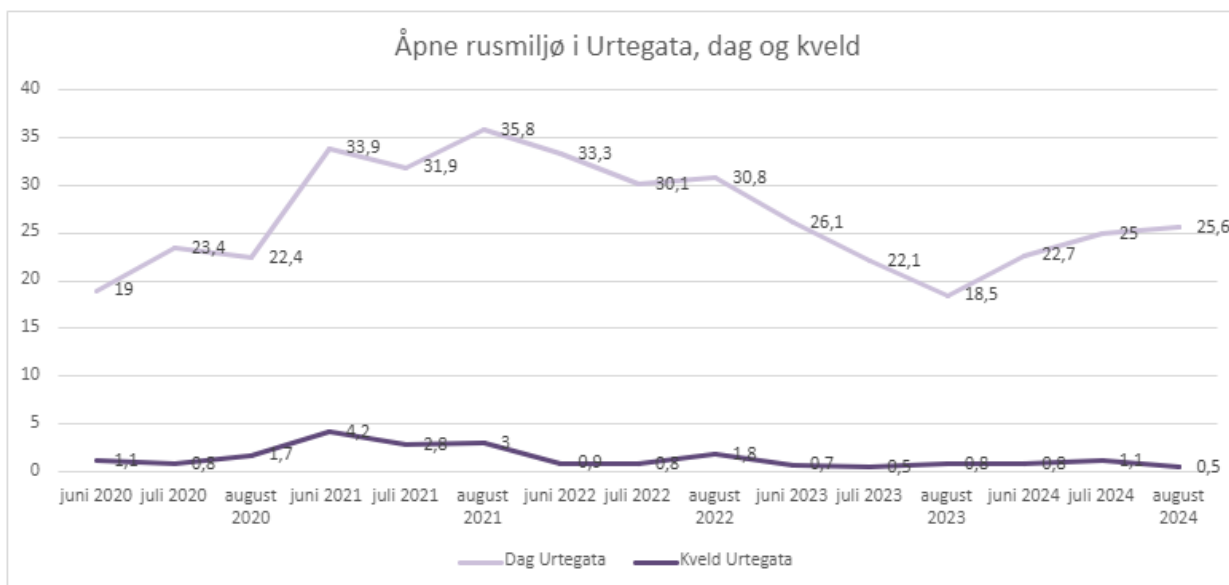
På Vaterland har det vært en tydelig nedgang sammenliknet med fjoråret. Tallene på dagtid er spesielt lave sammenlignet med 2023, og juli måned viser det laveste snitt-tallet på lang tid. På kveldstid er det lave tall særlig i juni og august.

5.1.3 Urtegata

Urtegata skiller seg vesentlig fra de andre områdene ved at det i hovedsak er på dagtid det er store ansamlinger og et åpent rusmiljø der. Som det går frem av diagrammet nedenfor telles det veldig få personer i området på kvelden. Det meste av aktiviteten i Urtegata skjer i umiddelbar nærhet til lavterskeltiltaket Fyrlyset (Frelsesarmeen) og i dette tiltakets åpningstid.

Tellingene de siste årene har vist en fallende tendens fra 2022 og gjennom sommeren 2023. Dette kan være knyttet til en del byggearbeider i området samt at kommunen har satt inn trivselsvektene. Gjennom sommeren 2024 ser vi at snitt-tallene viser en økende tendens.

5.1.4 Akerselva

Langs nedre del av Akerselva har det vært en nedgang i antall personer med tilknytning til rusmiljøet på dagtid, mens vi ser av tellingene på kveld at det særlig i juni var høyere tall enn i 2023.

6 Avsluttende kommentar

De åpne rusmiljøene i Oslo sentrum har først og fremst en funksjon som et marked for kjøp, salg og bruk av illegale rusmidler. Mye av utryggheten er knyttet til intern vold og trusler samt det som kalles «bøffing» (at kjøper blir lurt). Vi har tidligere dokumentert at de åpne rusmiljøene representerer stor utrygghet blant de som oppsøker miljøene⁴.

Samtidig representerer åpne rusmiljø kanskje den minst foretrukne kjøpsarenaen. De som oppsøker miljøene, gjør det fordi de opplever det som eneste alternativ nå. Denne gruppen representerer ofte klare umiddelbare hjelpebehov som en rekke lavterskeltjenester svarer ut. Men miljøene gir også en tilgjengelighet som kan tiltrekke seg rekreasjonsbrukere og unge som ikke har andre tilbydere. Åpne rusmiljø i Oslo sentrum trekker også til seg mennesker fra hele landet, men særlig fra Oslo's randkommuner i østlandsområdet.

Det er vår erfaring at åpne rusmiljø over et visst omfang har selvforsterkende negative følger, og at innsatser for å motvirke dette må blant annet innebære en desentralisering av lavterskelapparatet. Det er dette som er Oslo kommune sin overordnede strategi overfor åpne rusmiljø.

---

⁴ Utrygg markeds plass, Velferdsetaten (2020)

Vedlegg 1: Beskrivelse av de åpne rusmiljøene

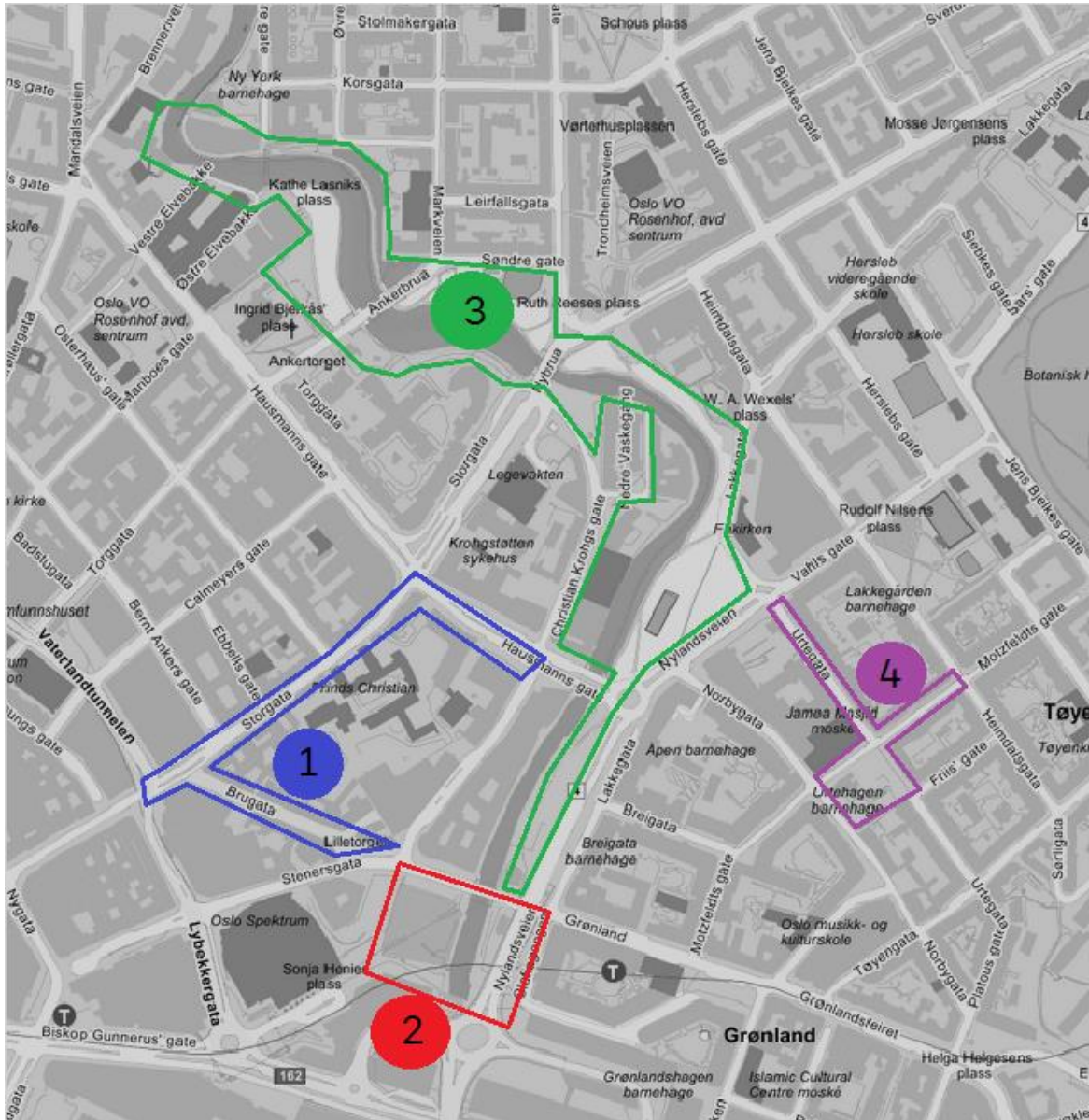
Storgata. Dette området har etablert seg som det største åpne møtestedet for kjøp og salg av illegale rusmidler, samt bruk. Det fungerer også som en sosial arena for noen av de samme personene. De vi teller i dette området tilhører det som omtales som det «tunge» rusmiljøet som tidligere har hatt tilhold nærmere Jernbanetorget («Plata») og Skippergata. Av tilbud for målgruppen finner vi her Prindsen mottakssenter med blant annet brukerrom og utdeling av brukerutstyr og Evangeliesenteret med spisested og matutdeling.

Vaterland. Det som er spesielt fremtredende her er unge norske selgere med etnisk minoritetsbakgrunn. Vårt inntrykk er at dette i hovedsak er unge menn som ikke framstår som brukere av tunge rusmidler. Vi erfarer at kjøp, salg og bruk av cannabis er vanligst. Kjøpere oppholder seg som oftest ikke i dette området over tid, men er hurtig inn og ut etter at handel er avsluttet. Videre blir området brukt av grupper med voksne menn som er der for å drikke alkohol, innta cannabis og sosialisere. Vi ser også at personer fra miljøet i Storgata bruker området til kjøp, salg og bruk av rusmidler eller som en sosial arena. I sommer har området også vært preget av lokale innsatser i regi av områdeløft Grønland og Tøyen¹.

Akerselva. Under Hausmannsbru, ved Elgsletta, Ankerbrua, og ved parkområdet bak Kulturkirken Jakob, foregår det jevnlig injisering og annen type bruk. Personer som bruker disse stedene, har som oftest en tilknytning til de åpne rusmiljøene i Storgata og/eller Urtegata. Nedre del av Akerselva (fra Olafiaparken og bort til Elgsletta) blir i større grad brukt av unge og voksne menn med minoritetsbakgrunn til salg og bruk av rusmidler, i hovedsak cannabis.

Urtegata. Området telles for sjette året på rad, fordi vi har sett et betydelig antall personer fra rusmiljøene som oppholder seg utenfor Frelsesarmeens tiltak Fyrlyset i Urtegata og i parkområdet rundt Urtehagen barnehage. Området utenfor Fyrlyset fungerer som en salgsarena for illegale rusmidler samt bruk av alkohol og cannabis. Personer som oppholder seg her er i hovedsak godt voksne menn, og noen kvinner.

Vedlegg 2: Kart over telleområder

Telleområder 2024; 1 Brugata/Storgata, 2 Vaterland, 3 Akerselva (nedre del) og 4 Urtegata.

Vedlegg 3: Instruks for sommertelling

INSTRUKS FOR SOMMERTELLINGEN

Hvorfor sommertelling?

En viktig del av Uteseksjonens arbeid er å føre tilsyn med de åpne rusmiljøene i Oslo sentrum. Som et ledd i dette arbeidet har vi utført årlige systematiske sommertellinger i sentrum siden 2004. Vi kan vise til sammenlignbare tall fra år til år. Tallene gir derfor et godt uttrykk for omfanget og utviklingen i de åpne rusmiljøene. Tallene er av interesse for vår egen administrasjon, politisk nivå, våre samarbeidspartnere i Sentrumssamarbeidet og for andre aktører som er opptatt av utviklingen i de åpne rusmiljøene i Oslo sentrum.

Når

Tellingene skal gjennomføres i områdene Storgata, Akerselva, Vaterland og Urtegata mandag, onsdag og fredag i perioden 01.06.2022 – 31.08.2022. På dagtid mellom kl. 14.00 – 15.00 og på kveldstid mellom kl. 20.00 – 21.00. På fredager gjennomføres siste telling i tidsrommet 21:00-22:00.

Hvem

Vi teller alle personer som oppholder seg i de definerte områdene og som vi antar har en tilknytning til åpne rusmiljøer. Personens tilstedeværelse er utslagsgivende for hvor vidt vedkommende telles, ikke aktiviteten som bedrives.

Kategorier

I alle områder registrerer vi følgende kategorier:

1. Antall kvinner under 18 år
2. Antall menn under 18 år
3. Antall kvinner 18-25 år
4. Antall menn 18-25 år
5. Totalt antall personer

I tillegg registrerer vi om politiet er til stede. Det er mulig å registrere momenter som kan tenkes å påvirke telleområdene i et eget kommentarfelt.

TRiO applikasjon Vi benytter TRiO applikasjon som registreringsverktøy.

Ved tekniske problemer i forbindelse med registrering, noter tallene i rapporten (Kontakt).

Problemer med TRiO tas med Martin Gulbrandsen.

Telleområder

Storgata teller vi Storgata fra Gunerius, til Prindsen mottakssenter og videre til plassen utenfor PRIO i Hausmannsgata. Brugata teller vi fra gamle busskuret ned til Rema 1000.

Akerselva området teller vi aktuelle personer som befinner seg langs elva på begge sider fra «Stargate» til «Blå» samt personer på «Elgsletta».

Vaterland i området telles Vaterlandsparken ved Plaza, området bak Riverside ungdomsklubb og T-bane nedganger.

Urtegata området telles fra starten av Urtegata ved veisperringen ved Securitasbygget til og med Urtehagen barnehage, og området tilknyttet Urtehagen barnehage samt parkområdet rundt. Som en del av dette området teller vi også Motzfeldtsgate fra Heimdalsgata til Nordbygata.